

*L'aportació de xifres s'ha de basar en el coneixement del que volen dir*

# Els barrets d'en Lluch

**S'** Xavier Sala i Martín

apropen unes eleccions espanyoles que marcaran el futur del dèficit fiscal de Catalunya amb Espanya (el dèficit fiscal és la diferència entre els impostos que els catalans paguem a Madrid i els diners que Madrid gasta en benefici dels ciutadans de Catalunya). El nou Parlament, que aprovarà una nova llei de finançament autonòmic, decidirà si el dèficit fiscal es redueix a nivells raonables o si es perpetua i segueix representant una gravíssima càrrega que ofega la nostra economia. És esperançador veure que la major part dels catalans entenen que el nostre país està sent fiscalment maltractat pels governs de Madrid. Una qüestió que, al meu entendre, un llibre com *El dèficit fiscal de Catalunya i Espanya*, d'Úrsula de Serrallonga, precisava clarament. Malgrat tot, hi ha qui utilitza tribunes mediàtiques per minimitzar-ne el problema. "L'estudi més recent mostra que el dèficit fiscal de Catalunya amb Espanya NO és d'1,2 bilions tal com diuen els exagerats nacionalistes primitius, sinó que és de 850.000 milions. Aquesta és una quantitat *adequada*, perquè els impostos tracten tots els espanyols igualment i perquè el govern espanyol gasta a Catalunya el 15,4% del total, mentre que la població catalana representa el 15,4% de l'espanyola (i per tant, el govern gasta segons el principi de *tants caps tants barrets*)".

Aquesta és una composició feta amb frases pronunciades o escrites per l'exministre Ernest Lluch. Tot i que sovint les vesteix d'un aire acadèmic, ni tan sols el llenguatge obscur no pot amagar sis problemes d'argumentació, problemes que m'agradaria discutir aquí.

La primera fallàcia de Lluch és que no és cert que el sistema fiscal espanyol tracti tots els ciutadans de l'Estat de la mateixa manera. És cert que si un català i un extremeny guanyen 2 milions de pessetes, ambdós acaben pagant la mateixa quantitat de pessetes en concepte d'impostos. Ara bé, és un fet sabut que els preus a Catalunya són més alts. Per tant, el poder adquisitiu del català és inferior, per la qual cosa el senyor català que cobra 2 milions és més pobre que l'extremeny. Com que, en un Estat del benestar, els més pobres haurien de pagar menys, el ciutadà català està discriminat perquè, tot i ser més pobre en termes reals, acaba pagant les mateixes pessetes que l'extremeny. D'igualtat, doncs, res de res.

El segon problema de Lluch no és de dades sinó de dades. Tot i que és cert que l'estudi que a ell li agrada i cita sovint estima un dèficit de 850.000 milions de pessetes, el que ell no emfatitza i sovint ni tan sols esmenta és que aquest estudi utilitza dades dels anys 1991 a 1994, mentre que ell les intenta fer passar per actuals! El dèficit del 1998 se situaria, segons la pàgina 34 del mateix article on diu que la relació entre dèficit i PIB és bastant constant en el temps, entre el 7,5% i el 10% del PIB català. És a dir, entre 1,1 i 1,5 bilions de

pessetes. Els "exagerats nacionalistes primitius", doncs, poden no anar tan mal encaminats. Crec que aquest no és un problema gaire important, ja que 850.000 milions també són una pila de diners (equivalent a unes 560.000 pessetes que cada família catalana envia a Madrid cada any... a canvi de res).

La tercera errada fa referència al principi segons el qual la despesa per habitant s'ha d'igualar a totes les comunitats, principi que en Lluch identifica amb la dita popular "tants caps, tants barrets". Aplicat a la política econòmica, aquest principi ignora el fet que els barrets es fan per ser portats i, per tant, "qui té un cap gros necessita un barret més gran". De la mateixa



C. BRAVO

manera, les carreteres es fan perquè siguin transitades i caldrà construir-ne més allí on hi hagi més vehicles. Si a Catalunya hi ha més activitat econòmica, el govern ha de posar-hi més infraestructures. Basar la política econòmica en el principi d'igualació de despesa per habitant pot acabar generant caos circulatoris permanents en algunes zones de l'Estat, simplement perquè les carreteres s'han construït allà on no hi ha cotxes.

El quart problema de Lluch és que confon el flux d'inversió amb l'estoc de capital públic. Seguint amb la dita dels barrets, s'hauria de tenir en compte que, mentre que uns ja tenen el barret sencer, els altres encara només tenen la visera, perquè ja porten molts anys amb inversions públiques inferiors. Abans d'igualar cegament la inversió per habitant, s'ha de posar totes les comunitats al mateix nivell de capital

públic, la qual cosa comporta invertir més a les comunitats que, com Catalunya, sistemàticament han rebut menys inversions per compensar les deficiències històriques.

La cinquena equivocació és que Lluch confon el nombre de barrets amb el seu valor. Si el que realment volem és que tots els ciutadans portin un barret igual, el que no podem fer és donar-los a tots la mateixa quantitat de diners perquè se'ls comprin. Si ho fem així, les regions amb preus més alts podran comprar una quantitat inferior de barrets (als estudiants de primer curs d'economia se'ls ensenya que no és el mateix la despesa nominal que la real o efectiva). Per exemple, si la despesa nominal a Catalunya és el 15,4% del total, i els preus són entre un 5% i un 20% més alts a Catalunya, aleshores la despesa real per habitant només en representa entre el 14,6 i el 12,8% del total. El petit descuit de Lluch podria estar costant a Catalunya més de 350.000 milions anuals! Això és un problema molt més greu del que sembla, ja que Lluch no es cansa de repetir que aquest és el principi que ell aplicava quan era ministre espanyol de sanitat: si és cert que donava els mateixos diners per persona a totes les comunitats, sense tenir en compte que a Catalunya els preus eren més elevats, aleshores el ministre Lluch estava maltractant Catalunya. I això, a ell, no li va passar mai pel barret.

El sisè problema és que Lluch utilitza dades sense saber ben bé què volen dir. Per exemple, els seus càlculs de despesa inclouen les pensions de la Seguretat Social. Aquests són els diners que els nostres avis tenen guanyats a base d'haver cotitzat tota la vida i, en conseqüència, els pertanyen a ells i no al ministre espanyol de torn. Per tant, s'han d'excloure dels càlculs redistributius com els que intenta fer Lluch. Amb això no estic dient que, en un sistema de pensions de repartiment com el que tenim, no hi hagi redistribució entre persones i regions. Ara bé, per calcular-la s'ha de tenir en compte tot el que els avis catalans i espanyols han pagat al llarg de la vida i tot el que reben i rebran a partir del moment en què passen a ser pensionistes. No es pot agafar la dada d'un any i sumar-la a les despeses d'inversió pública. En fer-ho, és com si Lluch estigués dient: "No cal que es facin carreteres a Catalunya, ja que Espanya està donant molts diners als pensionistes catalans". I això, no cal dir-ho, seria absurd. Un cop exclosa la Seguretat Social dels càlculs, la despesa del govern espanyol a Catalunya el 1994 es podria (no hi ha dades exactes) reduir a l'11% en termes nominals i entre el 9 i 10,4% en termes reals. Lluny queda el 15,4% venerat per Lluch.

Està bé presentar dades per justificar arguments econòmics. I, en aquest sentit, s'ha d'aplaudir l'actitud de Lluch. Ara bé, la interpretació de les dades sempre s'ha de fer amb calma. L'afany desmesurat de justificar decisions preses quan era ministre a Madrid (decisiones que van perjudicar la ciutadania catalana de manera notable) el pot portar a un a cometre errors infantils, i és aleshores quan un esdevé un barret de rialles. Dir que Catalunya ha estat tractada d'una manera *adequada* pels successius governs de Madrid és erroni i ben bé es podria dir que es tracta d'una conclusió que l'exministre s'ha tret de la barretina.

• Xavier Sala i Martín. Catedràtic de la Universitat de Columbia i professor de la Universitat Pompeu Fabra

# La publicitat va sobre rodes

Francesc Oteo

Ni la publicitat és un setge constant, ni de bon tros manipulador de la voluntat del consumidor. En primer lloc, assetjar el consumidor significa la ferma voluntat d'envoltar el seu conscient i, així mateix, el seu subconscient, d'imatges i paraules tals que puguin aconseguir que les seves decisions de consum siguin totalment predeterminades i conduïdes. En segon lloc, manipular la voluntat vol dir aconseguir, amb les mans o d'altres

estris similars, que els altres facin el que l'autor desitja.

Ni els publicitaris assetgen les meninges cerebrals de cap consumidor, ni manipulen cap voluntat. És cert que tracten de seduir i de captivar, però el que està fora de lloc és atorgar-los un poder gairebé celestial. Són tan humans com els periodistes, o com els escombraires, per esmentar exemples a l'atzar.

Els especialistes en mitjans publicitaris coneixen perfectament les difi-

cultats per obtenir audiències elevades amb costos mínims i mai aconseguen el 100%. La guerra per assolir amplis *coverages* o *shares*, com es diu en anglès, és ferotge. I això també els passa als notaris, als quals se'ls exigeix una formació àmplia per superar unes oposicions, o als polítics, que plantegen una campanya ferma per aconseguir vots. I tot això, si no es vulneren l'ètica i la moral, és lícit i sa.

Els creatius publicitaris, amb l'ajut dels *planners* i els directores d'art, són els responsables dels continguts dels anuncis. Pocs saben de la duresa d'aquesta professió. Per crear conceptes

comercials han d'haver acabat la llicenciatura en ciències de la comunicació, branca de publicitat i relacions públiques, han de conèixer què s'ha dit fins al moment d'aquell producte i de la competència, han de crear l'estratègia escrita i audiovisual, han de convèncer un director general d'una agència i un client anunciant que els paga i, fins i tot, estan sotmesos a la fèrria disciplina d'*autocontrol*, entitat que vigila detalladament els continguts publicitaris i emet sentències cada setmana, que tothom compleix.

De l'article del passat 21 de desembre del Dr. Jordi Garcia-Petit es dedueix que no passà cap *autocontrol*. Digué el que li va semblar i així romandrà sense que cap entitat d'*autocontrol* periodístic li ordeni que n'escriui

►►►